

ÖVERENSKOMMELSE FÖR ATT MOTVERKA MUTOR OCH KORRUPTION (ÖMK)

Mellan leverantörer och beställare inom den offentligt finansierade bygg- och fastighetssektorn.

BAKGRUND

Bygg- och fastighetssektorn omfattar en väsentlig del av den offentliga marknaden.

Företrädare för branschorganisationer och privata bolag inom bygg- och fastighetssektorn samt offentliga beställare såsom kommuner och landsting har noterat ett behov av att förbättra det förebyggande arbetet när det handlar om etiska frågor.

De som arbetar inom kommuner, landsting och regioner – en del av det offentliga – arbetar på medborgarnas uppdrag och i deras intresse. En anställd eller förtroendevald inom det offentliga får aldrig missbruka sin ställning.

Demokrati, rättssäkerhet och effektivitet är grundläggande värden för all offentlig verksamhet och medborgarnas förtroende för det offentliga fordrar att de som verkar i denna inte låter sig påverkas av ovidkommande önskemål eller hänsyn i arbetet.

Såväl medlems- och branschorganisationer såsom Sveriges Kommuner och

Landsting (SKL) samt kommuner, landsting och regioner, medlems- och branschorganisationer och flertalet privata bygg- och fastighetsbolag har på eget initiativ tagit fram vägledningar, policys och interna riktlinjer. Dessa dokument, som avser agerande i förhållande till kunder, leverantörer och andra samarbetspartners, finns för att säkerställa att agerande mellan aktörerna sker på ett etiskt, lagenligt och förtroendefullt sätt.

Ett gemensamt sätt att se på hur samverkan mellan leverantörer och beställare ska gå till är en viktig grund för ett sunt affärsklimat och för att förebygga mutor och korruption. Det skapar också en ram inom vilken berörda aktörer kan agera och mötas utan att riskera att överträda lagar eller hamna i situationer där osäkerhet om vad som är tillåtet uppstår.

Genom att underteckna överenskommelsen har respektive part åtagit sig att verka för att upprätthålla och följa överenskommelsen.

SYFTE OCH MÅL

För att säkerställa att det finns ett gemensamt synsätt för såväl beställare som entreprenörer/leverantörer inom bygg- och fastighetssektorn, har en arbetsgrupp bestående av representanter från Byggherrarna, JM AB, NCC AB, Peab AB Skanska Sverige AB, SKL, Sveriges Byggindustrier, Veidekke Sverige AB med stöd av Institutet Mot Mutor (IMM) tagit fram denna överenskommelse.

Målsättningen med överenskommelsen är att ge praktisk hjälp för att göra rätt genom exempel och etisk vägledning för leverantörer och beställare inom den offentligt finansierade bygg- och fastighetssektorn.

Överenskommelsen har utformats för att möta omvärldens krav på ökad transparens och måttfullhet i affärsrelationer. Överenskommelsen reglerar hur berörda parter inom bygg- och fastighetssektorn ska agera, utifrån ett etiskt förhållnings-sätt och med fokus på affärsrelationen, då parterna ska mötas i olika sammanhang.

Ägare av dokumentet är parterna. Nya parter kan när som helst ansluta sig till överenskommelsen. En årlig översyn av överenskommelsen ska genomföras av de existerande parterna. Dessa ansvarar också för att uppdatera dokumentet med nya anslutande parter.

ÖVERENSKOMMELSENS OMFATTNING

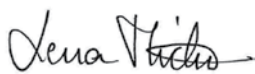
Intentionen med överenskommelsen är att den ska kunna tillämpas av alla aktörer och medarbetare inom bygg- och fastighetssektorn, även av de som inte är parter i överenskommelsen.

Gällande lagstiftning, branschöver-
skridande riktlinjer som IMM:s
Näringslivslivskod och interna riktlinjer
såsom policys och uppförandekoder t.ex.

för resor, representation, bisysslor inom
respektive verksamhet, ska om de är
utformade så att de är mer restriktiva än
denna överenskommelse, gälla med
företräde framför denna överens-
kommelse.

Denna överenskommelse gäller fr.o.m.
9 december 2015 tills vidare.

Undertecknad av;

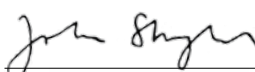
Lena Micko
Ordförande, SKL

Tommy Lenberg
VD, Byggherrarna

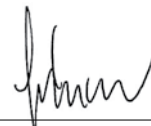
Ola Månsson
VD, Sveriges Byggingustrier

Johan Skoglund
VD/koncernchef, JM AB

Peter Wågström
VD/koncernchef, NCC AB

Jesper Göransson
VD/koncernchef, Peab AB

Pierre Olofsson
VD, Skanska Sverige AB

Per-Ingemar Persson
VD, Veidekke Sverige AB

INNEHÅLL

TERMER OCH BEGREPP	7
GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER OCH RIKTLINJER	8
a. Följande grundläggande principer gäller	8
1. Professionalitet och seriositet.....	8
2. Transparens.....	8
3. Måttfullhet	8
4. Dokumentation	9
b. Följande riktlinjer gäller vid alla former av affärsrelationer	10
1. Grundregel	10
2. Bisysslor	10
3. Förmåner	10
4. Medföljande	11
5. Måltider.....	11
6. Partnering.....	11
7. Resor	11
8. Sponsring.....	11
9. Sponsring av idrott m.m.....	13
10. Upphandlingar	13
11. Utbildning/Mässor.....	13
12. Val av ort och lokal.....	13
HÄNVISNING TILL AKTUELLA LAGAR.....	14
HÄNVISNING TILL VÄGLEDANDE DOKUMENT	14
KONTAKTPERSONER.....	15

TERMER OCH BEGREPP

Aktörer

Kommuner, landsting, regioner, bolag, föreningar och alla andra former av juridiska personer samt anställda, uppdragstagare och konsulter.

Bisysslor

Varje syssla, tillfällig eller stadigvarande, som utövas vid sidan av anställningen och som inte är hänförlig till privatlivet.

Bygg- och fastighetssektorn

Alla aktörer som bidrar till att byggnader och anläggningar på den svenska marknaden uppförs, ändras, repareras eller förvaltas.

Parter

De som undertecknar denna överenskommelse för att motverka mutor och korruption.

Partnering

Partnering är en samverkansform i byggbranschen, där projektets aktörer löser ett uppdrag tillsammans i öppen dialog med gemensamt mål, organisation och ekonomi.

Representation

Representation är ett samlingsbegrepp för utgifter i relationen mellan parterna för att främja verksamheten. Representation kan vara kostnader för luncher, middagar eller evenemang, ibland i kombination med presentartiklar.

Sponsring

Sponsring är en transaktion där ett bolag gör en betalning, kontant eller med något annat än betalningsmedel (t.ex. varor och tjänster), för att koppla det egna varumärket till en aktivitet eller en annan organisation.

För denna betalning erhåller bolaget rättigheter och förmåner som t.ex. att få:

- Använda sig av den sponsrade organisationens namn.
- Omnämnande i annonser i samband med olika evenemang och i publikationer.
- Användning av anläggningar, inklusive loger och säsongsbiljetter.
- Möjlighet marknadsföra bolagets namn, produkter och tjänster¹.

---

1) Definitionen är baserad på dokumentet Partnering Against Corruption Initiative (PACI) från World Economic Forum.

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER OCH RIKTLINJER

a. Följande grundläggande principer gäller:

1. Professionalitet och seriositet

Affärsrelationer inom bygg- och fastighetssektorn ska utgå ifrån och vara tydligt kopplad till aktörernas verksamhet. Det ska alltså finnas en ömsesidig nytta.

För kommuner, landsting och regioner ska alla verksamheter och genomförda aktiviteter vara förenliga med den kommunala kompetensen, vilket innebär att kommuner och landsting endast kan syssla med sådant av allmänt intresse som har anknytning till kommunens och landstingets område eller deras medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan.

1.1 EXEMPEL: Avtal ska endast vara kopplade till aktiviteter som faller inom ramen för avtalsparternas verksamhet med ömsesidig nytta.

1.2 EXEMPEL: Stor försiktighet ska iakttas vid beställning av privata arbeten från leverantörer där beställaren också använder sig av leverantören i arbetet.

2. Transparens

Samverkan inom bygg- och fastighetssektorn ska vara öppen och transparent

samt i enlighet med denna överenskommelse, aktuell lagstiftning, branschpraxis och interna regler.

2.1 EXEMPEL: Vid lämnande av gåvor eller andra förmåner ska kravet på öppenhet uppfyllas genom att förmånen ska lämnas öppet till verksamheten, vara förenlig med mottagarens policy, inte avvika från branschpraxis och i övrigt vara förenlig med den Näringslivskod som IMM förvaltar.

3. Måttfullhet

Arrangemang som på något sätt stöds eller arrangeras av någon i bygg- och fastighetssektorn ska genomsyras av måttfullhet. Kravet på måttfullhet innebär att förmånen inte får framstå som beteendepåverkande på mottagaren eller deltagaren. Ett i sig måttfullt arrangemang kan ses som beteendepåverkande om det sker vid upprepade tillfällen.

Måttfullhet bedöms utifrån hela arrangemanget, en uppdelning av belopp på flera delar bedöms utifrån den totala summan.

Förmåner som inte har ett direkt ekonomiskt värde för mottagaren, men som har ett personligt värde, omfattas också,

t.ex. medlemskap i en exklusiv klubb eller en prestigefylld utmärkelse.

3.1 EXEMPEL: Det har i praxis setts som otillbörligt att en privat entreprenör bjuder en kommunal tjänsteman på lunch vid tio tillfällen och på café tre gånger under en tid om femton månader.

3.2 EXEMPEL: I samband med ett heldagsevenemang som de inbjudna aktörerna har nytta av i tjänsten, kan det vara tillåtet att bjuda på en enklare frukost, lunch eller middag, så länge den utgör en naturlig del i evenemanget och är förenlig med de inbjudnas interna riktlinjer, inte avviker från

branschpraxis, samt inte avviker från IMM:s Näringslivskod.

4. Dokumentation

Alla former av affärsrelationer inom bygg- och fastighetssektorn ska dokumenteras där någon ersättning eller kostnadstäckning förekommer, vare sig det gäller enskilda, grupper av medarbetare eller på verksamhetsnivå, t.ex. via avtal, beslut eller överenskommelser så att syftet med transaktionen/händelsen kan styrkas.

Relevant dokumentation som avtal, relaterade rapporter, fakturor med mera ska bevaras.

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER OCH RIKTLINJER

b. Följande riktlinjer gäller vid alla former av affärsrelationer:

1. Grundregel

Aktörer inom bygg- och fastighetssektorn ska inte erbjuda, begära, eller motta förmåner eller annan ersättning eller kräva åtgärder som strider mot denna överenskommelse eller dess intentioner.

Stor försiktighet ska gälla om inslagen har en repetitiv karaktär, att bjuda på eller bli bjuden på en arbetslunch varje vecka är inte tillåtet.

En aktivitet som kan vara tillåten är när aktörer inom bygg- och fastighetssektorn anordnar välgörenhetsarrangemang av olika slag, t.ex. välgörenhetslopp, tillsammans med kända ideella arrangörer.

Restriktiviteten ska gälla vid inbjudningar till en snävare krets av personer t.ex. VIP-aktiviteter.

1.1 EXEMPEL: Aktiviteter som inte har en naturlig koppling till tjänsteutövningen, såsom resor, idrotts- och kulturevenemang, kryssningar och aktiviteter med nöjesinslag på annan ort är inte tillåtna.

2. Bisysslor

Aktörer och medarbetare ska inte ha bisysslor som skulle kunna ge upphov till en intressekonflikt. Aktörer och medar-

betares privata eller externa aktiviteter ska inte påverka eller ge intryck av att påverka någon i dennes agerande.

3. Förmåner

Förmåner får aldrig erbjudas för att finansiera sociala aktiviteter.

Förmåner ska inte ges till interna aktiviteter eller ordinarie verksamhet hos andra aktörer inom kommuner, landsting och regioner.

Förmåner till personer som arbetar med myndighetsutövning, offentlig upphandling eller i pågående avtalsförhållanden är otillåtna.

Även rabatter och medlemskap i föreningar kan vara otillåtna förmåner.

Måttfulla gåvor kan förekomma i undantagsfall i samband med pension och högtidsdagar.

3.1 EXEMPEL: Bidrag som lämnas för att mottagaren ska kunna ha en kick-off eller teambuilding är inte tillåtet. Det är inte heller tillåtet att ge anställda hos mottagaren presenter, inte heller sådant som de kan ha nytta av i arbetet, t.ex. skyddshjälm.

3.2 EXEMPEL: Talarpresenter kan lämnas om dessa är av obetydligt värde.

3.3 EXEMPEL: Så kallade giveaways, enklare gåvor med företagets logga, som delas ut i samband med olika typer av arrangemang kan vara tillåtna om dessa är av obetydligt värde.

4. Medföljande

Endast deltagare i arrangemang får bjudas in. Medföljande som inte har med arrangemanget att göra förutom att de har en social relation med deltagare, får inte delta.

4.1 EXEMPEL: Att i en inbjudan till ett arrangemang presentera ett specifikt program för medföljande med t.ex. kulturella eller sociala inslag berättigar inte till deltagande för medföljande.

5. Måltider

Vid sammankomster arrangerade av eller i samarbete med verksamheter inom bygg- och fastighetssektorn får erbjudas måttfull måltid i anslutning till sammankomsten.

5.1 EXEMPEL: Om övervägande del av tiden ägnas åt aktivitet som har en naturlig koppling till tjänsteutövningen och det som erbjuds är måttfullt, samt arrangemanget är öppet och förenligt med mottagarens och givarens policy kan det vara tillåtet att äta enklare måltid t.ex. frukost, lunch eller middag.

6. Partnering

I samverkansprojekt ska de regler som gäller för beställaren vid extern representation även gälla för interna aktiviteter t.ex. team-building aktiviteter.

Om parterna har interna riktlinjer är det de strängaste riktlinjerna som ska tillämpas i samverkansprojektet.

7. Resor

Kostnad för resor och logi ska betalas av respektive aktör och får inte erbjudas eller begäras av enskilda deltagare.

I samband med studiebesök och liknande aktiviteter får dock gemensam transport inom närområdet med buss, taxi eller dylika fordon till begränsad kostnad bekostas av en part.

7.1 EXEMPEL: Vid enstaka tillfälle i samband med studiebesöksdag är det tillåtet att privat företag bekostar färdmedel, för kortare lokala transporter, för kommunal personal för att se på pågående gemensamma projekt.

8. Sponsring

Sponsring av aktivitet som arrangeras av kommuner, landsting och regioner inklusive deras hel- eller delägda bolag, får endast täcka faktiska, dokumenterade, skäligena och direkta kostnader som är nödvändiga för att de yrkesmässiga delarna av en aktivitet ska kunna genomföras. Sponsring bygger på en affärsmässig relation och frivillighet från båda parter. Sponsring av kommuner, landsting och regioners ordinarie verksamhet och interna aktiviteter får inte förekomma t.ex. planeringskonferenser eller personalfester. Inte heller får sådan sponsring begäras eller erbjudas.

Vid förfrågan om sponsring ska ett fullständigt underlag för aktiviteten finnas som beslutsunderlag, där bland annat ovan nämnda kostnader preciseras, samt rätten att följa upp att sponsrade medel använts till det som förfrågats.

Sponsring ska ske öppet och transparent.

8.1 EXEMPEL: Otillåten sponsring avser fallet att en part inom ramen för ett avtal kräver sponsring eller sponsringen inte regleras i avtalet.

8.2 EXEMPEL: Tillåten sponsring kan avse föredragshållare, lokal, måttfulla måltider i anslutning till aktivitet eller kostnad för material som används under aktiviteten.

9. Sponsring av idrott m.m.

Försiktighet ska iakttas om anställda har privata intressen i organisationer, t.ex. idrottsföreningar, som part i avtal kan komma att sponsra.

9.1 EXEMPEL: Beställare ska inte efterfråga att leverantör eller potentiell leverantör sponsrar någon typ av privata intressen, t.ex. sociala eller kulturella arrangemang.

10. Upphandlingar

Vid pågående upphandling är det särskilt viktigt att aktörerna inom bygg- och fastighetssektorn upprätthåller ett oberoende förhållningssätt gentemot varandra och i enlighet med de regler som finns i lagstiftningen.

11. Utbildning/Mässor

Inom bygg- och fastighetssektorn får endast erbjudas sammankomster som har en koppling till de inbjudnas egna verksamhetsområde.

11.1 EXEMPEL: Erbjudande om deltagande på kurs i engelska med bygginriktning som skickas till tekniska nämnden i kommunen, trots att alla anbud till kommunen ska inlämnas på svenska, är inte lämpligt.

11.2 EXEMPEL: Erbjudande om deltagande på mäsas för hantering av risk för översvämning i havsnära områden för en inlandskommun utan sjönära läge är inte lämpligt.

12. Val av ort och lokal

Val av ort och lokal för arrangemang bör väljas utifrån syftet med arrangemanget. Fritidsorter under säsong och platser som är kända för sin exklusivitet är inte lämpliga och bör undvikas. Samma gäller för orter där större internationella evenemang pågår samtidigt eller i anslutning till arrangemanget.

12.1 EXEMPEL: Erbjudande om deltagande i kurs förlagd till värdstad för ett pågående OS- eller VM-arrangemang är inte lämpligt om kursen kan hållas utifrån samma förutsättningar på annan ort.

HÄNVISNING TILL AKTUELLA LAGAR

- Brottsbalken (SFS 1962:700)
- Kommunallag (1991:900)
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)

HÄNVISNING TILL VÄGLEDANDE DOKUMENT

- Om mutor och jäv – en vägledning för offentligt anställda
www.skl.se
- Etiska riktlinjer för föreningen Byggherrarna
www.byggherre.se
- Uppförandekod för medlemsföretag i Sveriges Byggindustrier
www.sverigesbyggindustrier.se
- Samhällsbyggnadssektorns Etiska Regler
www.byggetik.se
- Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet
www.institutetmotmutor.se

KONTAKTPERSONER

■ SKL

Ann Sofi Agnevik, Förbundsjurist
annsofi.agnevik@skl.se
Cecilia Berglin, Handläggare
cecilia.berglin@skl.se

■ Byggherrarna

Tommy Lenberg, VD
tommy.lenberg@byggherre.se

■ Sveriges Byggindustrier

Olof Johnson, Chefsjurist
olof.johnson@sverigesbyggindustrier.se

■ JM AB

Maria Bäckman, Chefsjurist
maria.backman@jm.se

■ NCC AB

Gunnar Bäckström, Group
Compliance Officer
gunnar.backstrom@ncc.se

■ Peab AB

Karin Malmgren, Chefsjurist
karin.malmgren@peab.se

■ Skanska Sverige AB

Helena Knutsson, Chefsjurist
helena.a.knutsson@skanska.se

■ Veidekke Sverige AB

Elisabeth André, Advokat och Partner
på Moll Wendén Advokatbyrå
elisabeth.andre@mollwenden.se

FOTO: SHUTTERSTOCK - FORM: LEDESIGN - 2015/11

PARTER, MEDVERKANDE FÖRETAG OCH ORGANISATIONER
